

Historický slovník slovenského jazyka I (A–J), II (K–N) III () IV () Red M Majtan Bratislava Veda 1991, 1992, 1994, 1995 536 s, 616 s, 656 s, 583 s

KUCHAR R Niektoré termíny v stredovekej slovenskej právnej terminológii Jazykovedný časopis, 1964, s 53–63

MACHEK, V Etymologický slovník jazyka českého a slovenského Praha 1957 628 s

Vlastivědný slovník obcí na Slovensku I Bratislava, Veda 1977 254 s

Mikrotoponymá Revúcej v historických cirkevných dokumentoch

Jaromír Krško

Fakulta humanitných vied UMB, Banská Bystrica

Historia Revúcej siaha do roku 1357 Od začiatku sa s dejinami mesta spájajú aj dejiny cirkevných zborov dvoch najpočetnejších konfesií – katolíckej a neskôr aj evanjelickej Od začiatku sa s dejinami mesta spája spoločnosť viacerých narodností – slovenskej, nemeckej, maďarskej, českej Od začiatku sa s dejinami mesta spája ťažba a spracovanie železnej rudy Všetky tieto okolnosti našli svoje „zviditeľnenie“ v mnohých mikrotoponymoch Revúcej

Najstarsími dokladmi rímskokatolíckej cirkvi¹ ktoré zachytávajú jej majetky, a teda obsahujú chotárne názvy, sú *Conscriptio Parochiarum Cottus Gomor Discriptus Superioris* (ďalej len *Consci*) z roku 1761, *Visitatio Canonica Ecclesiae Nagy Roczensis* (ďalej len *Visit*) z roku 1814 a, z nášho pohľadu najcennejšie, *Inventarium Suppellectilis Sacrae Ecclesiae Oppidi Nagy Rocze Vizes – Reth* (ďalej *Inv*) z roku 1843

Uvedené dokumenty sa navzájom odlišujú obsahom, a teda aj množstvom mikrotoponym V *Inventariu* sme našli 75 % všetkých názvov zaznamenaných v rímskokatolíckych listinách Je to pochopiteľné, pretože ide o zapísanie všetkých cirkevných majetkov, ktoré farnosť prenájala svojim farníkom s presne vyčíslenými poplatkami za užívanie Keďže často išlo o drobné lúky na jednom mieste (v doline, na kopci atď.), museli ich presne zaznačiť Preto zápis takýchto objektov obsahuje niekoľko geomorfologických bodov Zväčša

ide o zápis s dvoma bodmi, napríklad *na Ukorowe od Susztajowskeg Luki², w Štengeraussu od Ondrejoweg strani Za Ribarom od Mokrenskeho chotara atď.*, ale zápis *Za Rybarowczy od lesy až do Chotare* obsahuje už tri geomorfologické body, podobne ako v *Stengeraussu medzi Zatroch Mihalyowu a Sturman Andrasowu* V uvedenom protokole sme našli aj zápis *nad Zawozom medzi Ondrejowgo a Profantowjo w Stengeraussu*, ktorý obsahuje až štyri geomorfologické body Luku Ondreja Antalika, ako to vyplýva z dokumentu (*Inv*, s 15), museli takto presne určiť preto, že v Štengerauši (dolina) názvom *nad Zawozom* boli bližšie určené lúky Martina Krištofa Viesta, Martina Ferdinandyho a v názve spomenutej lúky Ondreja a Profanta

Dôležitým je zápis lúky *pri Bartowskem Hamre koncom do Mezske Luki Profantowskeg* Tento zápis je svedectvom o vzniku nového mikrotoponyma Ide tu o „prechodné“ pomenovanie *do Mezske Luki Profantowskeg*, pretože pravdepodobný pôvodný názov bol *Profantovska luka*, prípadne ine tvary vyjadrujúce vzťah k majiteľovi (pozri aj Krško, 1996 a) Neskôr túto luku odkúpilo mesto Dnes už existuje len názov *Meska Meska luka*, z ktorej sa neskôr vyvinulo pomenovanie celej doliny (*Meska Meska dolina*) O vyvine názvu svedčí aj mikrotoponymum *Pod Za Križom*, lebo zo základného názvu (ktorým je pomenovaný dominantný objekt) *Križ* vzniklo predložkové pomenovanie *Za Križom* a ďalšou lokalizáciou pomocou predložky *pod* vznikol názov *Pod Zakrižom* V čase zápisu však objekt *Za Križom* nebol petrifikovaný, preto ho zapísali v podobe s dvoma predložkami

Mnoho cirkevných luk a poli bolo bližšie určených objektami, ktoré mali len dočasné trvanie a zväčša sa nestali súčasťou revúckej mikrotoponymie Niektoré dominantné objekty sa nezachovali *Pri Muriku* (podobne v „evanjelickej“ mikrotoponymii *nad vysokow lawicow*), alebo išlo o lúky a záhrady pomenované podľa majiteľa *od Papuskoweg Zahradj pri wisseg Dolinke od Polakowskeg Luki pod Ukorowu, pod Ukoru od Janko Palowskeg Zemi Stemplow Sadek* V zápise *Šajdoš Janos Čižmar od M Reus Chotara od Zahradj* (platí poplatok) (*Inv*, s 10) môžeme určiť relatívne časové obdobie fungovania tohto objektu ako orientačného bodu Dominantný objekt (*M Reus[sa] Chotar*) patril Gustavovi Mauríciovi Reusovi (1818–1861), jednému z členov poprednej revúckej rodiny (pozri Krško, 1996 b) Vek tohto pomenovania môžeme vymedziť rokmi 1818 (rok narodenia G M Reussa) a 1843 (zápis do protokolu)

Na začiatku príspevku sme spomenuli, že dejiny Revúcej sú od počiatku spojené s ťažbou a spracovaním železnej rudy Slovenských baníkov vystriedali v 15. a 16. storočí Nemci (svedčí o tom aj výskyt nemeckých mien, po-

¹ Pravdepodobne ide o najstaršie dostupné doklady na našom území, pretože rožnavská dieceza bola zriadená Mariou Tereziou 15. januára 1776 Staršie doklady by mohli byť v Ostrihome v mieste sídla niekdajšieho arcibiskupstva Práve vznik (prípadne možnosť vzniku) novej diecezy bol podnetom na nové spísanie a inventarizáciu cirkevného majetku

² Hláskoslovnú i grafickú podobu názvov uvádzame v takej podobe, v akej sme ju získali excerptiou prameňov Hovoríme podobu, ktorú sme získali terénnym výskumom, zapisujeme v zjednodušenej fonetickej transkripcii